

«hva gjorde vi feil?» Hjemme vet vi at bygging av et sykehus gir et antall behandlingsplasser. Langt hjemme fra vil vi gjerne måle det samme i bedre helse. For å ane hvorfor sykehusbygging ikke automatisk gir bedre helse trenger vi å vite mye mer enn det et slikt verk kan romme. Derfor blir mange av diskusjonene svært grunne.

Språket er klart og lett, illustrasjonene er assosiasjonsskappende og tabeller og diagrammer inneholder mye viktig informasjon. Likevel oppstår det et problem på grunn av verkets epokeinndeling.

Når en tabell viser utviklingen gjennom en epoke i et bind og gjør nysgjerrig på hvordan dette var i forrige eller neste epoke – blir man nesten alltid skuffet når man leter etter tilsvarende data i de andre bindene.

U-land og u-hjelp er av de ord som ikke finnes i registrene, men som likevel finnes både på og mellom linjene. U- står for utvikling, denne vakre eufemismen som skal styrke vår begeistring for å hjelpe andre fremover mot slik vi utviklede har det. Den økonomiske utviklingen er vakkert illustrert (bind 2, side158), og har gått mot større internasjonal urettferdighet siden midten av 1980-årene. Men u- skaper også et kvalitativt skille mellom «vi» (utviklede, giverne, som har løsningene) og «dem» (underutviklede, mottakerne, som har alle problemene). Når en av hjørnesteinene i nyere norsk bistandssamarbeid er *likeverdige samarbeid*, blir saksfremstillingen mange steder dobbeltkommunisierende. Samarbeidet er i virkeligheten like viktig for alle parter. Vi trenger alle utvikling. Det har foregått en viktig debatt om hvordan språkbruken i norsk utviklingssamarbeid skaper holdninger, og det foregår en like viktig debatt om hvordan Norge, og ikke minst universitetene, trenger internasjonali-sering. Dette er skuffende lite reflektert i verket.

Også begrepet «land», som et begrenset, autonomt territorium, har gjennomgått en endring i de siste 50 årene. Det siste bindet tar opp denne problematikken under overskriften, *Ytre rammevilkår*. Dette er spennende og viktig lesing, og forfatterne er flinke til å få frem at Norge ofte taler med to stemmer og prøver å maskere egeninteresser. Hvis man ønsker å delta i fronten av debatten om utviklingshjelp, start med å lese disse kapitlene. Det burde gi grunnlaget for en debatt om *norsk* utvikling, internasjonalt samarbeid, demokrati og menneskerettigheter.

Spiller helse noen rolle for utvikling? Ikke særlig mye, om man skal dømme etter den plassen helsearbeid har fått i dette verket.

Forfatterne synes ikke å ha tatt innover seg den betydningen helse er gitt i utviklingsprosessen de siste 5–10 årene. Fokuset på kvinner og barn kommer generelt ganske bra frem. Landbruket får stor plass uten at linjen til ernæring og helse trekkes klart. Vaksinasjon, rasjonell bruk av medikamenter og rusmiddelarbeidet glimrer med sitt fravær, selv om norsk innsats på disse områdene har vært betydelig.

Tilsvarende gjelder området forskning. Det sies mye om utviklingsforskning, men forskning på felt av spesielt stor betydning for fattige land er nesten usynlig, på tross av at Norge på ingen måte har vært passive på den internasjonale arenaen.

Antakelig er den viktigste målgruppen de med sterke meninger om utviklingshjelp. Siden Tidsskriftets lesere gjerne mener noe om helse, er denne anmeldelsen skrevet med et slikt perspektiv. Jeg fant ikke mye om helse. Uansett hva man mener, verket er verdifullt fordi forfatterne legger stor vekt på å dokumentere med tall og faktaopplysninger.

Gunnar Bjune

Seksjon for internasjonal helse, Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin, Universitetet i Oslo

Rehabilitering av opiatavhengige

Helge Waal, Egil Haga, red

Maintenance treatment of heroin addiction. Evidence at the crossroads

333 s, tab, ill. Oslo: Cappelen akademisk forlag, 2003. Pris NOK 375
ISBN 82-02-22651-1

En god bok som på en imponerende måte samler kunnskapen om legemiddelassistert rehabilitering av heroinavhengige. Den er omfattende og utfyllende, samtidig som den er lettles og relativt oversiktlig.

Utgangspunktet er den femte konferansen til European Opiate Addiction Treatment Association avholdt i mai 2002 i Oslo. I stedet for å utgi et hefte med sammenfatning av konferansen, valgte arrangørene å utgi de sentrale bidragene i bokform med kommentarer og innledninger. Det var et godt valg. Her bidrar sentrale kunnskapsbærere innen feltet med grundige kapitler. Vi får belyst kliniske, nevrobiologiske og epidemiologiske aspekter ved legemiddelassistert rehabilitering. Hver del av boken har poengterte politiske og kulturelle kommentarer. Farmakologien rundt de ulike medikamentelle alternativene blir grundig gjennomgått.

Den forskningsbaserte kunnskapen i feltet får hoveddelen av oppmerksomheten. Selv om det legges mest vekt på legemiddeldelen av den legemiddelassisterte rehabiliteringen, formidles at rehabiliteringen skal stå i fokus og at legemiddelbruken bare er en støtte i denne rehabilitering. Boken er gjennomarbeidet og gjennomtenkt. Den er pent utstyrt, med en tiltalende forside.

Noen innvendinger vil jeg likevel komme med. En strengere redigert bok hadde gitt enda større anvendelighet. Det er mange gjentakelser og et stikkordregister mangler. Tabellene og figurene er for store, og gjør at sidene er tunge å lese. Det hadde ikke vært nødvendig, men er antakelig et produkt av bokens utgangspunkt. Hadde man lagt ned litt ekstra arbeid er jeg sikker på at den ville blitt en viktig bok innen feltet internasjonalt. Små innvendinger mot denne solide fagboken redigert og utgitt i Norge. Den bør være tilgjengelig for alle som arbeider og som tar beslutninger innen feltet.

Jørgen Bramness

Nasjonalt Folkehelseinstitutt, Divisjon for Rettstoksikologi og Rusmiddelforskning

Å ville så gjerne

Petter Holmesland

Jeg vil så gjerne – tanker om klienter og deres psykiater

184 s. Oslo: Pax forlag, 2003. Pris NOK 238
ISBN 82-530-2479-7

Forfatteren har etter eget utsagn skrevet en bok om «klienter og deres psykoterapiprosess», men boken inneholder langt mer, f.eks. om møter i psykoterapi, om menneskedyrets atferd, om ondskap, om livet, om Freud og om Petter Holmesland. Det er en krevende oppgave å skulle anlegge så mange synsvinkler på fenomenet «menneskedyret» som utgangspunkt for å belyse relasjonen mellom to mer like enn forskjellige utgaver av arten: klient og terapeut.

Boken er delt inn i 23 kapitler eller snarere epistler, som i henhold til forlagets vaskeseddel «...bygger på fragmenter og erfaringer fra mer enn 25 år som psykiater.»

Nettopp det er boken preget av, fragmenterte tekster, dels fra oppdiktede terapiforløp, dels fra forfatterens egne livsanskuelser, som han ikke har maktet å få tilstrekkelig sammenheng ut av. Derfor blir det opprinnelige budskap om møtet mellom to mennesker i den høyst spesielle kontekst en psykoterapi er, forstyrret av for mange innfall og utfall. Forsøk på å forstå og forklare menneskedyrets ondskapsstyrte atferd, belyst ved Hitler og Henry Rinnan, blir for overfladisk og forsterker det fragmenterte preget.

Mest helhet er å finne i historien om Ingrid som er en autentisk pasients fortelling om seksuelle overgrep. Den viser hvor